

Morometii, de Marin Preda - monografia satului traditional

Viziunea lui Marin Preda este adeseori scenica, ceea ce imprima o apasata amprenta de autenticitate.

Cateva secvente din roman devin emblematice pentru semnificatiile de ansamblu ale cartii. Prima de acest gen este scena cinei, cu care se deschide romanul si care anticipeaza evolutia relatiilor din familie. Cina Morometilor nu este o simpla pagina descriptiva ci imaginea unui anumit tip de ordine, a unui cod moral stravechi.

Morometii mananca la o masuta joasa, cu trei picioare, care poarta urmele vechi ale trecerii timpului, pe care capul familiei nu voise sa o schimbe din dorinta inconstienta probabil de a conserva un anumit tipm, o anumita familie si chiar o anumita societate. In jurul mesei sunt asezati, simbolic, copiii din cele doua castorii, locul la masa reflectand pozitia si rolul in familie al fiecaruia: baietii cei mari, din prima castorie a lui Moromete, stau catre poarta, gata oricand sa plece, semn al instrainarii de noua familie si al revoltei impotriva autoritatii paterne.

Copii din a doua castorie: Tita, Ilinca si Niculae-stau de partea cealalta, in apropierea mamei si feriti de privirea aspra a tatalui. Singurul care pare ca nu-si fi gasit locul este Niculae, mezinul familiei care nu are scaun la masa si pare strain de ceilalti. Locul cel mai bun ii revine tatalui, care, asezat pe pragul cel mai inalt al odaii, ii domina autoritar cu privirea pe toti ceilalti. Catrina este prinsa intre cele doua "tabere" ale familiei, incercand sa impace dorintele propriilor copii cu nemultumirile celor mari, autoritatea sotului cu tanguielile lui Niculae, intr-o incrancenare muta ce va lua insa, la un moment dat, forma revoltei.

Capacitatea lui Marin Preda de a vedea semnificatia ascunsa a faptului banal este magistrala si obisnuitul capata un relief neobisnuit, tulburator, ca si cum ne-am afla in fata unor adevarate ritualuri ale universului satesc. De exemplu, taierea salcamului, are valoare premonitoare. Aceasta este o alta secventa epica ce are valoare simbolica. Scena taierii salcamului include in sine un dramatism sacrificial comparabil cu moartea unui om. Salcamul este pentru gospodaria Morometilor un exis mundi, un punct de sprijin, un corespondent al lui Ilie Moromete. Prabusirea salcamului are semnificatia intrarii in deriva a lumii Morometilor.

Scenele in care sunt prezentate aspecte din viata colectivitatii se constituie intr-o adevarata monografie a satului trditional: hora, calusul, intalnirea duminicala din poiana lui locan, serbarea scolara, secerisul, treierisul.

Unul dintre cele mai ilustrative episoade pentru viata rurala este secerisul. Este infatisata intr-o maniera originala (inregistrarea si acumularea de detalii ale existentei familiei taranesti, realitate arhetipala: miscarile, gesturile, pregatirea si plecarea la camp) se integreaza unui ritual stravechi. Secerisul e trait in acelasi fel in intregul sat, intr-un cermonial mitic specific colectivitatii arhaice.